

V tej hiši je bil

dné 7. septembra 1818. leta porojen

slovenski pesnik in skladatelj

MIROSLAV VILHAR.

Umrli na Kalci 8. avgusta 1871. leta.

Čujte gore in bregovi,

Da sinovi Slave smo!

Postavilo Slovensko pisateljsko društvo leta 1888.

»Rimski katolik«. I. tečaj, I. zvezek Vrejuje in izdaja dr. Anton Mahnič, profesor bogoslovja. V Gorici. Hilarijanska tiskarna 1888. Velika 8, 96 str. — Izhaja vsake tri mesece po jedenkrat. Velja cel tečaj 2 glđ.

Gospod urednik in izdajatelj pravi v predgovoru: »Rimski katolik«: Pod tem naslovom podajemo slovenskemu svetu vže napovedani list. *Naslov povč vse, kar namerujemo.* In s tem je v istini vse povedano. Beseda za besedo, vrsta za vrsto prejasno riše smoter in namero tega razboritega bojevnika za — Rim. Vsebina vseh člankov je do malega polemična, oblika povsod skoraj izzivajoča. Napadeni pisatelji, n. pr. Stritar, bodo se najbrž sami zagovarjali, o priliki homo govorili o posameznih trditvah tudi mi; danes naj le jedno doslovno navedemo:

»Kaj bi Vi storili,« piše dr. Mahnič, »da bi Vam kdo rekel: Pokaži mi slovenski narod? Gotovo bi takega človeka peljali po mestih, po deželi slovenski, ter rekli: Tu opazuj narod slovenski, t. j. opazuj *posamezne ljudi*, ki govoré slovenski. Ako je pa to res (sic!), tedaj ni tudi pojem *narod* sam na sebi nič, marveč izgovoré (Sic! Gospod doktor se še ni dokopal do tega, da bi vedel, da verba perf v slovenščini nimajo part. praes.!) narod si bom vedno le predstavljal pojedince, kateri govoré en in isti jezik.«

»Nič več?«

»Nič več! Kar je več, bi jaz pripisal nekaj *duševni bolezni*, za katero žalibog boleha naš vek. Ta bolezen je oni panteistični idealizem, ki se je pri nemškem Hegelu razvil do vrhunca! — — — — —

Navdihneni od panteističnega idealizma Hegelovega so novodobni proroki narodnostno idejo obožali in jo oklicali za najviše božanstvo. Slava in korist narodom ima biti najviši zakon in konec vsem težnjam. Brez vsakega ozira na navadno in zgodovinsko pravo se imajo narodi po jeziku združiti. Vsled tega so se v poslednjih časih stare legitimne države siloma rušile, mej njimi najčastitljiva, najpostavniša, namreč rimskih papežev cerkvena država. Vse v imenu *narodnostnega malika!*«

Živel novi — breznarodni prorok!

Muzealno društvo kranjsko, ki je prenehalo pred dvajsetimi leti zaradi političnega razpora in strankarske mržnje in nekoliko tudi zaradi neugodnih prostorov, v katerih so bile takrat shranjene dragocene starine in zbirke muzealne, oživelo je znova dné 2. julija t. l. v krasni novi zgradbi »Rudolfinum«. Omenjeni dan se je zbralo mnogo gospóde obeh narodnostij in po kratkem razgovoru se je izvolil novi odbor. Načelnik mu je gospod kustos *Karl Deschmann*, tajnik g. prof. *Julius Wallner*, blagajnik g. magistratni uradnik *Robida*, odborniki pa g. c. kr. vladni svetovalec *Anton Globočnik*, gosp. spiritual *Ivan Flis* in gg. prof. *Anton Kaspret*, *Alfonz Paulin* in *V. Voss*.

Ker ima muzealno društvo lepi namen, vsestransko pospeševati razvoj deželnega muzeja in domoznanstva kranjskega sploh, želeli je, da bi je izdatno podpirali vsi, ki resnično ljubijo prekrasno in v zgodovinskem, kakor tudi v prirodoznanskem oziru tako zanimivo deželo Kranjskò. Zatorej kličemo znova oživelemu društvu od vsega srca: Vivat, crescat, floreat!

Ueberblick der Verwaltungs- und Rechtsgeschichte des Landes Krain.
Vortrag des Regierungsrathes *A. Globočnik*, gehalten am 28. April 1888 bei der Monatsversammlung des Musealvereines in Laibach. Sepetatabdruck aus der »Laibacher Zeitung«, Laibach 1888, m. 8, 52 str. Muzealno društvo kranjsko je še prej, predno je bilo formalno osnovano, priredilo več shodov, pri katerih so se razpravljale zanimive zgodovinske in prirodoznanske stvari, tikajoče se naše ožje domovine. O prvem takem večeru smo že poročali v 2. št. letošnjega »Ljubljanskega Zvona«. Na drugem shodu je g. prof. *J. Wallner* zanimivo predaval o Herbartu Turjaškem in njegovem razmerju z briksenškimi škofi, na tretjem g. kustos *Deschmann* o ptičih kranjskih, na četrtem gosp. vladni svetovalec *Anton Globočnik* o upravni in pravni zgodovini Kranjski in na petem g. prof. *Anton Kaspert* o razmerah gorenjskega kmetijskega prebivalstva na konci 15. in v začetku 16. veka. Na vsakem teh shodov je g. Deschmann iz bogatega svojega znanja dodal še kaj znamenitega ter razkazoval poslušalcem in gledalcem raznovrstne zanimive objekte iz deželnega muzeja. Gospod vladni svetovalec *Globočnik* priobčuje v zgoraj imenovani knjižici svoje v vsakem oziru zanimivo predavanje. V desetih poglavjih z zgovorno besedo v velikih krepkih potezah slika razvoj raznih administrativnih oblastev in sodišč v deželi kranjski od najstarejše dóbe do najnovejših časov ter svojo korenito razpravo bistro pojasnuje z mnogimi zanimivimi podatki. Ves spis je spisau tako, da ga s slastjo bere ne samo pravnik, ampak da ugaja sploh vsakemu, kdor se briga za domačo zgodovino.

Vrtnarstvo. S posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje šolskih vrtov. Cena po 1 gld. — Dandanes so se potrebe vseh stanov jakò namnožile. Dohodki pa, žal! niso rasti s potrebami. Naš kmet posebno čuti ta nedostatek, ki mu žuga z resnimi posledicami. Zato pa pravi domoljub z veseljem pozdravlja vsako oporo, ki je namenjena kmetiskemu stauu. Med raznimi pomočki, s katerimi moremo našemu kmetu pomoči do blagostanja, pa zavzema gotovo vrtnarstvo in posebej še sadjarstvo odlično mesto. Koliko zakladov leži še v zemlji zakopanih! Pred par leti so sadjarji naši dobili nad *jeden milijon* goldinarjev za sadje. Z umnim sadjarstvom in vrtnarstvom se pa gotovo da ta dohodek najmenj podvojiti.

A zaklade treba znati iz zemlje izkopavati. Umen vrtnar izkoplje na aru zemlje *desetake*, a neumen komaj *desetice*. Toda umni vrtnarji ne padajo iz nebes. Treba se je praktično in teoretično učiti in pa vestno opazovati prirodino tvorjenje. — Slovstvo naše v tej stroki ni bogato. Zato nas mora veseliti vsako novo delo na tem polji, osobito še, če je tako izborna, kakor je »*Vrtnarstvo*«. To kojigo je spisal g. Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe kranjska po naročilu visocega c. kr. kmetijskega ministerstva. Namenjena je sicer v prvi vrsti šolskim vrtom, a rabil jo bode z velikim pridom *vsak* posestnik koščeka zemlje v mestu ali na deželi.

Razdelil jo je na pet delov: 1. Splošni del. 2. Sadjarstvo. 3. Vinarstvo. 4. Zelenjadarstvo in 5. Lepotično vrtnarstvo.

V prvem delu kaj primerno opisuje namen šolskega vrta, njegovo velikost, razdelitev in zgradbo, izboljševanje zemlje v njem in potrebno orodje. Opomniti mi je le, da se mi nepotrebno zdi v šolskem vrtu vzgojevati gozdne sadike, kakor priporoča gosp.